

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
ÄLVGÄRDE

1(14)

2019-12-16

511-4512-2014

Naturreservatet

Älvgärde

Uppsala kommun

- Beslut
- Beskrivning av naturreservatet
- Länsstyrelsens bedömningar
- Redogörelse för ärendet
- Upplysningar
- Uppgifter om naturreservatet
- Bilagor
- Sändlista

Bildande av naturreservatet Älvgärde i Uppsala kommun

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets namn ska vara Älvgärde.

Syftet med naturreservatet

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda och återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet för naturreservatet Älvgärde är att:

- bevara lundmiljöer, betespräglade miljöer, lövrik skog, barrskog, grova ädellövträd, glupar och fuktdråg samt den biologiska mångfald som är knuten till dessa miljöer,
- bidra till att ett nätverk av lövrik skog med rik förekomst av asp och ädellövträd bibehålls på landskapsnivå,
- inom ramen för biologisk mångfald tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- bete återinförs på den öppna strandängen, på åkerholmarna och i betespräglad skog,
- åtgärder vidtas för att skydda de vidkroniga ädellövträden samt för att underlätta för föryngring av ädellövträd och asp.
- områden som är påverkade av skogsbruk återställs till lövrik naturskog,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena utgörs av lundmiljöer, trädbevuxna åkerholmar, brynzoner, äldre barrskog och asprika skogar. Ett flerskiktat och luckigt trädsikt, gamla träd, grova och solexponerade träd (främst ek och lind), ädellövträd, död ved, grov hassel, glupar, översilningsmark och fuktdråg är prioriterade strukturer. Lindskalbaggar, betesgynnade kärlväxter, epifytiska lavar och mossor, vedlevande insekter samt marksvampar är prioriterade artgrupper.

Naturreseptatet ligger i vädetrakten Länna och Funbo, som är utpekad i den regionala strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006). Vädetrakten har pekats ut särskilt för triviallövskog och ädellövskog.

Det som kan påverka området värden negativt är bland annat skogsbruk, igenväxning eller igenplantering av tidigare öppna marker, utträngning av vidkroniga träd och hasselbestånd, exploatering i form av bebyggelse, vägar, kraftledningar med mera samt försämrade hydrologiska förhållanden.

För att bevara och stärka området naturvärden införs föreskrifter mot bland annat skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser behövs för att stärka naturvärdena, till exempel för att bevara ädellövskogens halvöppna förhållanden.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning med undantag för

- brukande av åkermark markerad på karta, bilaga 2

2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, vandringsled, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning med undantag för

- uppförande av stängsel vid beteshävd,

3. dra fram ny mark- eller luftledning,

4. plantera vedartad vegetation på åkermark markerad på karta, bilaga 2,

5. framföra motordrivet fordon med undantag för

- uppförande av stängsel vid beteshävd,
- körning på vägar och parkeringsplatser,
- körning vid tillsyn och underhåll av mast, markerad på karta, bilaga 2,
- körning med mindre fordon för uttransport av fälld älg, hjort eller vildsvin,
- körning i samband med normalt brukande av åkermark,

6. anordna upplag,

7. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel med undantag för,

- brukande av åkermark markerad på karta, bilaga 2,

8. tillföra kalk, växtnäringssämnen eller andra ämnen med undantag för,

2019-12-16

511-4512-2014

- brukande av åkermark markerad på karta, bilaga 2,
9. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande, med undantag för
- skyltning av mast,
 - vägskyltar,
 - skyltning av ledningar,
10. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar, med undantag för
- åtgärder vid underhåll av mast markerad på karta, bilaga 2,
 - åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdiken),
 - åtgärder vid uppsättning och underhåll av stängsel,
11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras,
12. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för
- stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
 - saltsten i hagar som betas av tamboskap,

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, till exempel jakt och jordbruk.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. anläggande och underhåll av anordningar för friluftslivet, till exempel parkeringsplats, bord och sittbänkar, stigar och leder,
4. stängsling och bete på all mark som inte är åkermark, enligt karta, bilaga 2,
5. röjning av igenväxning eller andra åtgärder som behövs för att hålla åkermarken öppen enligt karta, bilaga 2,

2019-12-16

511-4512-2014

6. naturvårdsinriktade åtgärder som till exempel avverkning, friställning av träd, röjning, bränning, hamling, beskärning av tidigare hamlade träd och slätter,
7. mekanisk bekämpning av invasiva eller för området främmande växter,
8. undersökning av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva upp eller insamla mossor, lavar eller vedlevande svampar, med undantag för
 - enstaka exemplar för artbestämning,
2. insamla insekter eller andra ryggradslösa djur, med undantag för
 - enstaka exemplar för artbestämning, förutom vedlevande insekter.
3. elda eller grilla på annan än av Länsstyrelsen särskilt iordningställd plats,
4. medföra okopplad hund eller annat lösgående husdjur,
5. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar och parkeringsplatser,
6. ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn eller liknande annat än tillfälligt på iordningställd parkeringsplats,
7. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande, eller göra inskrift,
8. utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C gäller inte för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,

2019-12-16

511-4512-2014

- Länsstyrelsen, eller av Länsstyrelsen utsedd uppdragstagare, att i uppföljnings- eller miljöövervakningssyfte utföra inventeringsverksamhet, nödvändig insamling av bestämningsmaterial, eller annan dokumentation av växt- och djurliv inom naturreservatet,
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd,
- underhåll av diken som ingår i markavvattningsföretag och som är markerade på beslutskarta, bilaga 2,
- underhåll av befintliga diken, om det behövs för att undvika försumpning eller skada på åkermark eller mark utanför naturreservatet. Dessa åtgärder ska utföras i samråd med förvaltaren av naturreservatet. Dock får dike markerat med rosa linje på karta, bilaga 2, inte rensas.
- normalt underhåll av befintliga vägar inklusive vägdiken,
- underhåll och förnyelse av befintlig avloppsanläggning markerad på karta, bilaga 2, efter samråd med reservatsförvaltaren,
- åtgärder vid drift, underhåll och reparation av ledningsanläggningar och öppna skogsgator tillhörande ledningsanläggningar, markerade på karta, bilaga 2,
- personal inom polisen, sjukvården eller räddningstjänsten att vid insatser vidta nödvändiga åtgärder. Anmälan ska om möjligt göras till Länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet.

Skötselplan

Länsstyrelsen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken med mera bifogad skötselplan, bilaga 4, för naturreservatets långsiktiga vård.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet är beläget två mil nordost om Uppsala. Området består av gammal kulturmark och utgörs av ett mosaikartat odlings- och skogslandskap med åkrar och betesmarker som omgärdas av välutvecklade skogsbryn med grova ädellövträd, hassellundar samt barrblandskogar med stort inslag av grova

2019-12-16

511-4512-2014

aspar och andra lövträd. Området har även en intressant hydrologi med flera glupar, översilningsmarker och fuktdråg. I dessa områden finns många hotade och sällsynta arter, varav många är kopplade till skogsbrynnens grova ädellövträd. På lågor av- eller stående döda lindar växer till exempel svampen linddyna som ÅGP-arten lindplattbagge lever av. Andra arter som finns i området inkluderar almlav, gulvit blekspik och aspfjädermossa samt kopparspindling som är en mykorrhizasvamp knuten till kalkrik ängsgranskog.

Reservatet är besöksvänligt och är lätt att vandra igenom eftersom det går en bilväg genom större delen av reservatet. Området erbjuder vackra och öppna vyer över en förbipasserande å och i södra delen skymtas Långsjön.

LÄNSSTYRELSENS BEDÖMNINGAR

Älvgärde utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt område med en mosaik av öppna betesmarker, betespräglade lund- och lövskogsmiljöer och mer slutna barrblandskog. Dessa miljöer hyser en stor mångfald av svamp-, växt- och djurarter. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skulle skadas. Vidare behövs skötselinsatser för att naturvärdena ska bestå och stärkas. Länsstyrelsen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat.

Länsstyrelsen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljö kvalitetsmålet Levande skogar genom att 79 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Reservatsbeslutet bidrar också till att uppnå miljömålen "Ett rikt odlingslandskap" samt "Ett rikt växt- och djurliv", liksom övriga åtaganden som berör området såsom den kommunala översiktsplanen och riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken.

Norra delen av naturreservatet ligger inom ett riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap 6 § miljöbalken (Rasbo-Funbo) och ska därmed skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön.

Reservatsområdet ligger inom riksintresse för totalförsvar – stoppområde för höga objekt. Länsstyrelsen bedömer att beslutet inte påverkar riksintresset negativt.

Länsstyrelsen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen.

Det finns inte någon detaljplan eller några områdesbestämmelser för området.

2019-12-16

511-4512-2014

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för en konsekvensutredning av regelgivningen.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Naturreseptatet ingår i objektet "Ädellövmarker m.m. kring Älvgårde (80.132)" som i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (1987) bedömdes tillhöra klass III (högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhölls betydelsen av ädellövskog och lundväxtrik blandskog samt möjligheterna till friluftsliv. Objektet Långsjön med omgivningar har också bedömts tillhöra klass III (högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhölls betydelsen av ädellövskog, lundvegetation samt betydelsefullt landskap.

I Uppsala kommuns naturvårdsinventering (1988-1996) bedömdes objekten "Ädellövskog norr om Älvgårde" (RAO 26) samt "Ädellövskog söder om Älvgårde" (RAO 27) tillhöra värdeklass II (mycket höga naturvärden).

I Länsstyrelsens våtmarksinventering (1986) fördes objektet "Våtmarker vid Långsjön" till klassen "högt naturvärde". Strandängen i den södra delen av reservatet ingår i det inventerade området.

Skogsstyrelsen har beskrivit nio nyckelbiotoper på totalt 13,5 ha (ädellövskogar, örtrikt bäckdråg, barrskog och alsumpskog) samt tre naturvärdesobjekt på totalt 10.6 ha (lövskogslundar).

Reservatet berör fastigheten Älvgårde 1:2 tillhörande Gustavianska stiftelsen vid Uppsala Akademi. En överenskommelse om intrångsavtal har skrivits år 2016.

Samråd har enligt 26 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket, samt enligt 25 § samma förordning med Uppsala kommun och 25a § samma förordning med Skogsstyrelsen.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., under oktober 2019 förelagts att inom en tid en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreseptatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

2019-12-16

511-4512-2014

Remissyttranden och Länsstyrelsens bemötande av inkomna synpunkter

Remissyttranden utan erinran mot bildande av naturreservatet har inkommit från Skogsstyrelsen, Trafikverket, Försvarmakten, och Svenska Kraftnät.

Sveriges Geologiska Undersökning och Uppsala kommun avstår från att yttra sig i ärendet.

Uppsala Akademiförvaltning önskar att undantaget från föreskrift A 1 utökas för att tillåta underhållsrensning av samtliga befintliga diken inom reservatet samt de vilka omedelbart gränsar till detsamma. De önskar även att det införs ett undantag för brukande av åkermark från föreskrift A 7. Länsstyrelsen har lagt till ett undantag från A- och C föreskrifterna för underhåll av befintliga diken, om det behövs för att undvika försumpning eller skada på åkermark eller mark utanför reservatet under förutsättning att dessa åtgärder utförs i samråd med förvaltaren och med undantag för ett dike markerat i bilaga 2. Länsstyrelsen har även lagt till ett undantag för brukande av åkermark från föreskrift A 7.

Rasbo Östra samfällighetsförening meddelar att det årligen arrangeras biltävlingar på vägen som löper igenom naturreservatet och undrar hur möjligheten att fortsätta med denna verksamhet påverkas av beslutet. Länsstyrelsen har ändrat föreskrift C 8 som förbjuder organiserad tävlingsverksamhet till ett förbud mot att utan Länsstyrelsens tillstånd använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande.

Upplandsstiftelsen har lämnat utförliga synpunkter på skötselplanen, främst gällande skötsel av lindar för att främja kontinuerlig tillgång på gamla lindar och död lindved. De har även föreslagit en ändring av föreskrift C 2, som förbjuder insamlingen av insekter och andra ryggradslösa smådjur genom att införa ett undantag för insamling av enstaka exemplar för artbestämning. Länsstyrelsen har gjort ändringar i skötselplanen främst genom att förtydliga skötseln av lindar med syftet att det kontinuerligt ska finnas tillgång till gammal lind och död lindved. Länsstyrelsen har lagt till ett undantag från förbudet för enstaka exemplar för artbestämning, förutom vedlevande insekter. Syftet med detta är att skydda de hotade insekter som lever i lindved.

Reservatsområdet kommer att mätas in av Skogsstyrelsen.

UPPLYSNINGAR

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

2019-12-16

511-4512-2014

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningen Upsala Nya Tidning.

Länsstyrelsen i Uppsala län är förvaltare av naturreservatet.

I 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) anges bland annat att länsstyrelsen ansvarar för tillsynen i fråga om naturreservat. Ansvar kan enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken utdömas för brott mot områdesskydd och förseelse mot områdesskydd. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällan och stormskadad skog lämnas orörda.

I 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor anges bland annat följande. En räddningsinsats är avslutad när den som leder insatsen (räddningsledaren) fattar beslut om detta. När en räddningsinsats är avslutad ska räddningsledaren, om det är möjligt, underrätta ägaren eller nyttjanderättshavaren till den egendom som räddningsinsatsen har avsett om behovet av bevakning, restvärdesskydd, sanering och återställning. Behövs bevakning med hänsyn till risken för nya olyckor men bevakningen inte kommer till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad. Polismyndigheten ska lämna den hjälp som behövs.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga 3

Naturreservatets namn	Älvgärde
NVR-id	2048660
Kommun	Uppsala
Distrikt	Rasbo
Fastigheter	Älvgärde 1:2
Fastighetsanknutna rättigheter	Byggnad på ofri grund, servitut för avlopp (akt 03-95:14), servitut för källa (akt 03-RAO-520), servitut för kraftledning (avtalsservitut D201600581079:1.1 och D201700023639:1.1)
Natura 2000-område(n) som berörs	-
Lägesbeskrivning	Älvgärde ligger ca 20 km nordost om Uppsala.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 663767, Y: 6645651
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 4g NV, 66G 4g SV
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	Lö, Övrig lövskog
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Bolag
Areal	Totalareal: 117,7 hektar, (Objektgeometri) varav 117,5 hektar landareal (Enligt KNAS) och 0,2 hektar vattenareal (Enligt KNAS)
Naturtyper (enligt KNAS)	Lövblandad barrskog 20,8 ha Ädellövskog 14,5 ha Barrblandskog 5,2 ha Granskog 3,7 ha Hygge/Brandfält 8,3 ha Triviallövskog med ädellövsinslag 2,4 ha Tallskog 1,2 ha Barrsumpskog 0,7 ha Lövsumpskog 0,2 ha

2019-12-16

511-4512-2014

	Triviallövskog 20,9 ha Impediment 0,8 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bilaga 5.

DE SOM DELTAGIT I BESLUTET

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Göran Enander. I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Johan von Knorring, avdelningschef Lennart Nordvarg, länsjurist Anna Runius, planhandläggare Märta Alsén, antikvarie Lennart Swanström, och naturvårdshandläggare Cecilia Ronnås, föredragande.

Denna handling är godkänd i Länsstyrelsens elektroniska system och har därför inga namnunderskrifter.

BILAGOR

1. Beslutskarta 1
2. Beslutskarta 2
3. Översiktskarta
4. Skötselplan med bilagor
5. Du kan överklaga beslutet

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
ÄLVGÄRDE

14(14)

2019-12-16

511-4512-2014

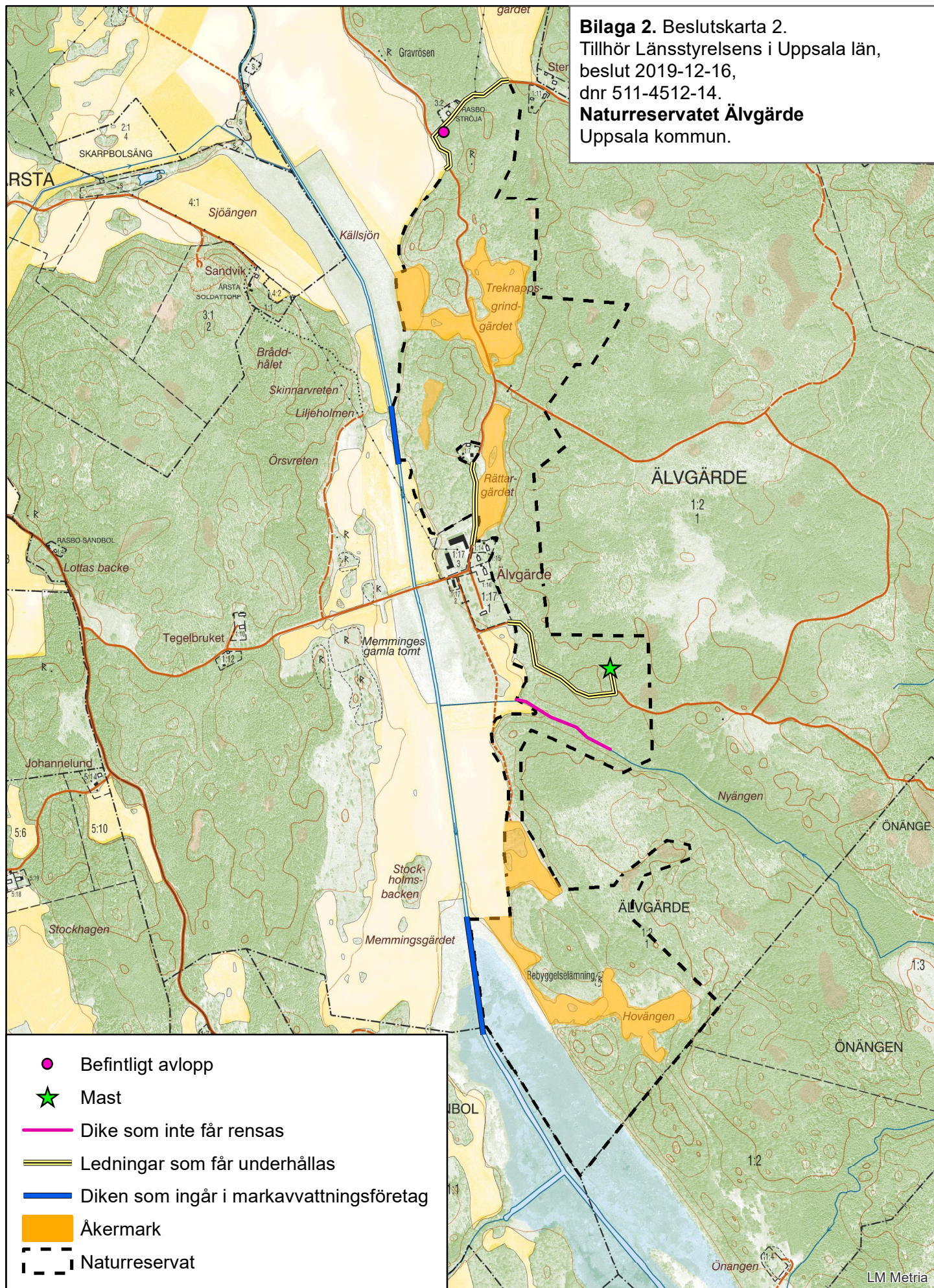
SÄNDLISTA

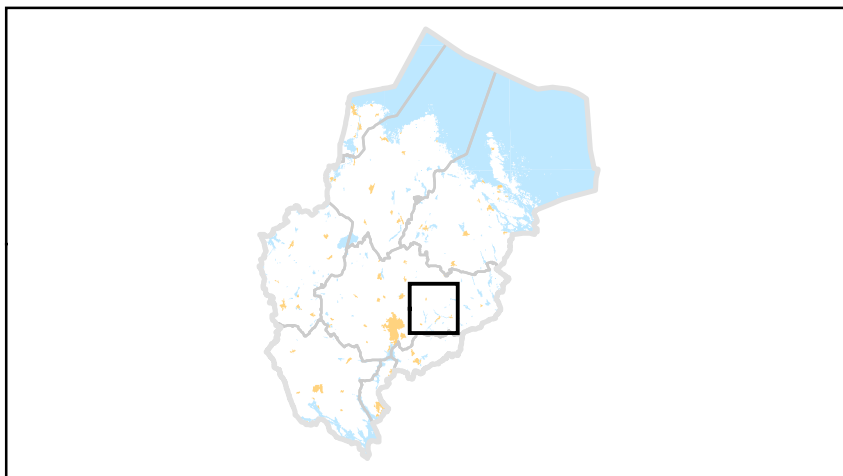
Bilaga 1. Beslutskarta 1.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
beslut 2019-12-16,
dnr 511-4512-14.
Naturreservatet Älvgärde
Uppsala kommun.

The map displays the proposed boundary of the Älvgärde nature reserve, indicated by a hatched pattern. The reserve is situated in a hilly area with several lakes and forests. Key locations labeled on the map include Sandvik, Bråddhålet, Skinnarvreten, Liljeholmen, Örsvreten, Tegelbruket, Memminges gamla tomt, and Älvgärde. The map also shows surrounding areas like Sjöängen, Källsjön, and Nyängen. A legend at the bottom left identifies the hatched pattern as 'Naturreservat'. The map is titled 'Bilaga 1. Beslutskarta 1.' and references a decision by the Uppsala County Board dated 2019-12-16, decision number 511-4512-14.

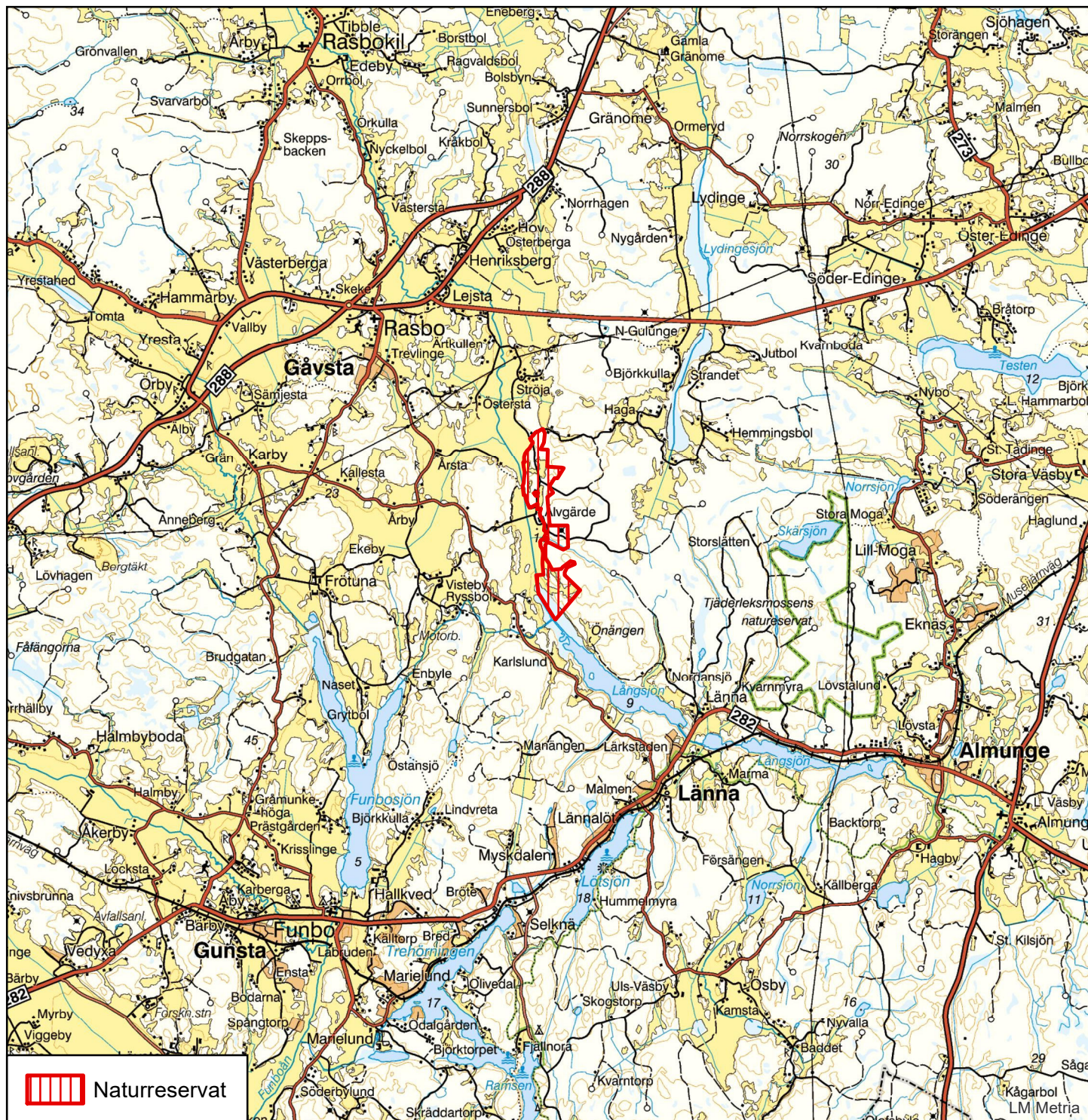
0 200 400 600 800 Meter

Bilaga 2. Beslutscharta 2.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
 beslut 2019-12-16,
 dnr 511-4512-14.
Naturreservatet Älvgärde
 Uppsala kommun.

Bilaga 3. Översiktskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län
beslut 2019-12-16,
dnr 511-4512-14.
Naturreseptet Älvgärde
Uppsala kommun.

Skötselplan för naturreservatet

Älvgärde

Uppsala kommun

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS SYFTE.....	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL.....	3
BESKRIVNINGSDDEL.....	4
Allmän beskrivning.....	4
Historisk och nuvarande markanvändning.....	5
Områdets bevarandevärden.....	8
Biologiska värden.....	8
Kulturhistoriska värden.....	11
Värden för friluftslivet.....	11
Prioriterade bevarandevärden.....	12
KÄLLFÖRTECKNING.....	13
PLANDEL.....	14
Övergripande skötsel.....	14
Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder.....	14
Skötselområde A: Barrblandskog – 16,8 ha.....	14
Skötselområde B: Åkermark – 23,0 ha.....	15
Skötselområde C: Strandäng - 12,4 ha.....	16
Skötselområde D: Ädellövbryn och örtrikt bäckdrag – 8,3 ha.....	16
Skötselområde E: Yngre barrskog 30,8 ha.....	18
Skötselområde F: Ädellövskog med barrinslag – 25,7 ha.....	20
Anordningar för friluftslivet.....	22
Upplysningar.....	22
Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar.....	22
Stängsel och staket.....	23
Rensning av diken.....	23
Jakt och fiske.....	23
Kulturlämningar.....	23
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER.....	23
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL.....	23
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER.....	23
BILAGOR.....	24

SKÖTSELPLANENS SYFTE

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet med naturreservatet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, inom ramen för syfte och föreskrifter, justeras vid behov. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, skydda och återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer samt tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet för naturreservatet Älvgarde är att:

- bevara lundmiljöer, betespräglade miljöer, lövrik skog, barrskog, grova ädellövträd, glupar och fuktdrag samt den biologiska mångfald som är knuten till dessa miljöer,
- bidra till att ett nätverk av lövrik skog med rik förekomst av asp och ädellövträd bibehålls på landskapsnivå,
- inom ramen för biologisk mångfald tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- bete återinförs på den öppna strandängen, på åkersholmarna och i betespräglad skog,
- åtgärder vidtas för att skydda de vidkroniga ädellövträden samt för att underlätta för föryngring av ädellövträd och asp.
- områden som är påverkade av skogsbruk återställs till lövrik naturskog,
- åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv,

BESKRIVNINGSDDEL

Naturresevatets namn	Älvgarde
NVR-id	2048660
Kommun(-er)	Uppsala
Distrikt	Rasbo
Fastigheter	Älvgarde 1:2
Fastighetsanknutna rättigheter	Byggnad på ofri grund, servitut för avlopp (akt 03-95:14), servitut för källa (akt 03-RAO-520), servitut för kraftledning (avtalservitut D201600581079:1.1 och D201700023639:1.1)
Natura 2000-område(n) som berörs	-
Lägesbeskrivning	Älvgarde ligger ca 20 km nordost om Uppsala.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM)	X: 663767, Y: 6645651
Kartblad Index 100 km	66G
Kartblad Index 5 km	66G 4g NV, 66G 4g SV
Naturgeografisk region	26 Skogsslätten syd om Limes
Huvudsaklig objektkategori	Lö, Övrig lövskog
IUCN-kategori	Ia, Strikt naturreservat (Strict Nature Reserve)
Ägarkategori(er)	Bolag
Areal	Totalareal: 117,7 hektar, (Objektgeometri) varav 117,5 hektar landareal (Enligt KNAS) och 0,2 hektar vattenareal (Enligt KNAS)
Naturtyper (enligt KNAS)	Lövblandad barrskog 20,8 ha Ädellövskog 14,5 ha Barrblandskog 5,2 ha Granskog 3,7 ha Hygge/Brandfält 8,3 ha Triviallövskog med ädellövsinslag 2,4 ha Tallskog 1,2 ha Barrsumpskog 0,7 ha Lövsumpskog 0,2 ha Triviallövskog 20,9 ha Impediment 0,8 ha
Förvaltare av naturreservatet	Länsstyrelsen i Uppsala län

Allmän beskrivning

Naturresevatet Älvgarde är beläget cirka 20 kilometer nordost om Uppsala. Älvgarde utgör en varierad naturmiljö och ett gammalt kulturlandskap. Området består av ett mosaikartat odlingslandskap med öppna åkrar, betesmarker och strandängar som omgärdas av välutvecklade skogsbryn med grova ädellövträd, trädbevuxna åkerholmar, hassellundar samt blandskogar med stort inslag av lövträd.

Området har även en intressant hydrologi med översilningsmarker, fuktdrag och en glup.

I skogsbrynen och ädellövskogen är vegetationen lundartad med bland annat underviol och lundbräsmå. Inslaget av gamla ädellövträd såsom ek, lind och alm är påfallande stort. I brynen mot de öppna betesmarkerna växer ofta grova ekar och lindar. Många av ädellövträden är vidkroniga vilket tyder på att skogen tidigare varit glesare, men efter att området slutade betas har granar börjat växa in i trädskronorna. Ädellövskogen i norra delen av naturreservatet har ett varierat trädskikt där områden med ekar och hassel varvas med mer grandominerade områden. Här och var är marken blockrik, på några ställen är stenblocken så stora att det bildas rejäla håligheter mellan och under dem.

Flera områden med äldre barrskog finns också i reservatet där bland annat kopparspindling påträffats, liksom några odikade alsumpskogar. Även här är marken blockrik och det kan vara svårt att ta sig fram till fots. Längst i söder sträcker sig en förkastningsbrant som erbjuder en vacker utsikt vid norra delen av Långsjön.

Historisk och nuvarande markanvändning

Älvgärde har en lång historia av mänsklig aktivitet bland annat finns ett röse daterat bronsåldern i den norra delen av reservatet. Häradskartan (1859–63) visar tydligt att större delen av området då var öppnare och aktivt brukades som åker samt betesmark. Under 1890-talet köptes gården av Uppsala Universitet för att försörja universitetshuset med ved. Det har samtidigt hållits stora besättningar köttdjur på gården. Vid jämförelse mellan häradskartan och den ekonomiska 50-tals kartan syns tydligt hur ån har rätats ut och tidigare småsjöar försvunnit och blivit fuktig ängs/åkermark. Det kan även konstateras att flera ytor i den norra delen av området har planterats igen med gran, några områden så sent som under 1980-talet.

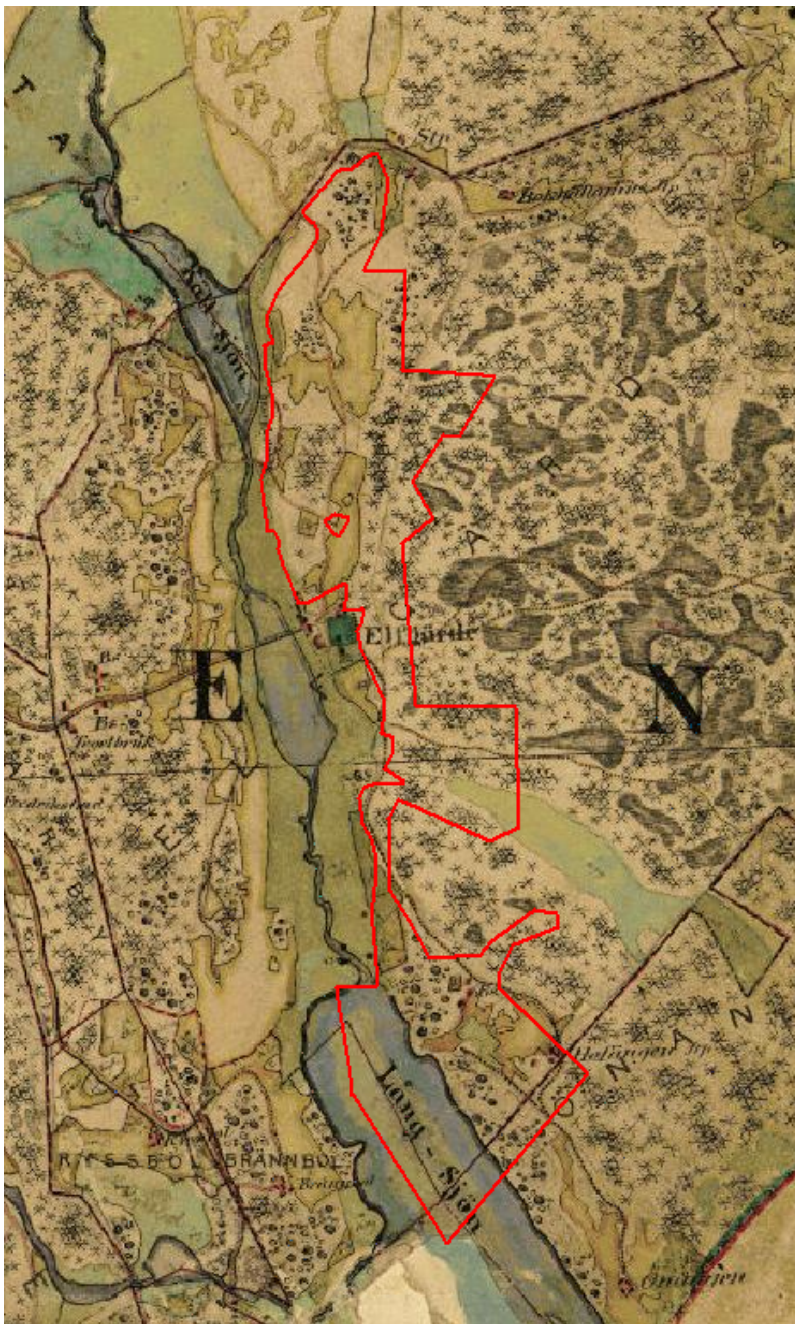

Bild 1: Häradskarta från 1859–1863. Den röda linjen utgör naturreservatets gräns.

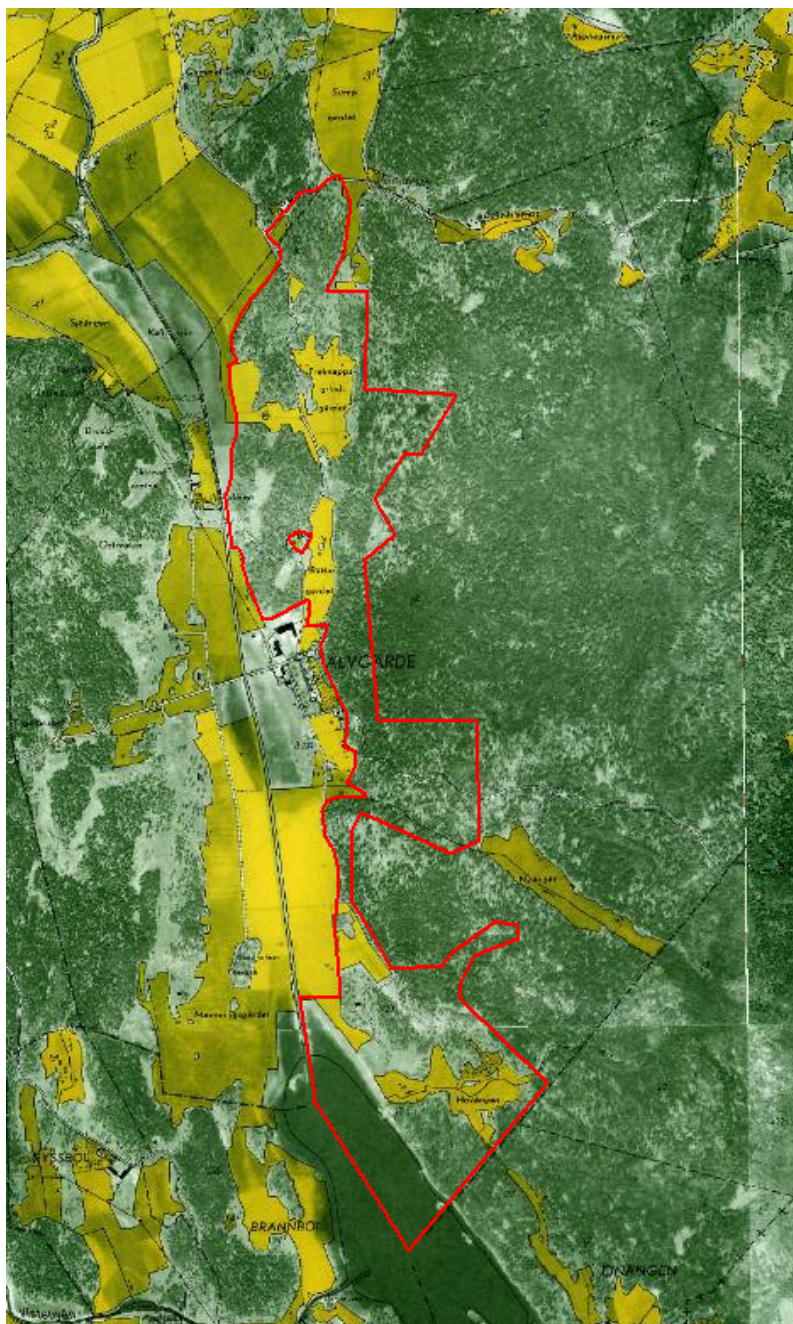

Bild 2: Ekonomisk karta från 1950-talet. Den röda linjen utgör naturreservatets gräns.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

I naturreservatet samsas många olika miljöer, bland annat en bred variation av barrskogar, ädellövskogar, hassellundar, ett örtrikt bäckdråg och mellan dessa finns insprängda betesmarker och åkrar. Området har under lång tid brukats och betats. Sedan 1980-talet har några små, före detta inägor planterats igen med gran. Den större delen av de trädbärande områdena har förtätats och betet har nyligen upphört helt i stora delar av området. I reservatet har 35 rödlistade arter och ytterligare 27 fridlysta arter eller signalarter hittats.

Arter med prioriterat bevarandevärde är understrukna.

Många av de sällsynta och hotade arterna är kopplade till områdets ädellövträd. De sällsynta skalbaggarna lindplattbagge och enfärgad brandsvampbagge är två skalbaggar i området som omfattas av åtgärdsprogrammet för skalbaggar på skogslind. De är dessutom två av länets ansvarsarter. Dessa lever endast på lind som är angripen av svampen linddyna, vilken också finns i området. Linddynan i sin tur är beroende av kontinuerlig tillgång på död lindved, till exempel döda kvarsittande grenar och stamdelar, eller avbrutna, nedfallna sådana. Linddynan växer även på lindlågor, men vindfällan av lind är inte alltid döda, utan kan mycket väl fortsätta leva trots att stammen ligger ned. Så även om det finns gott om levande lind i ett område brukar förekomsten av död lindved vara sparsam.

Även flera av de ovanliga lavarna är beroende av områdets ädellövträd. Klosterlaven är en av dessa, den växer på bland annat ask, alm, lönn och lind, gärna på hamlade träd och träd med grov bark. Almlav lever också i ädellövskogar och ädellövängar på ek, ett stort hot mot arten är avverkning och igenväxning. Bägge dessa lavar gynnas av att hamling sker, men vad gäller klosterlaven måste nyhamling och röjning ske långsamt för att laven inte ska skadas av den snabba förändringen till ljusare och torrare lokalklimat.

Aspfjädermossan, även den en av länets ansvarsarter, har konstaterats i bäckområdet i öster i mellersta delen av reservatet. Denna art växer på barken hos aspar eller ädla lövträd i fuktig miljö. Hot mot arten är avverkning och sänkt luftfuktighet. Skalbaggarna asppraktbagge och grön aspvadbock är beroende av grov asp, asppraktbaggen av levande solexponerad ved och grön aspvadbock av död ved. Gulvit blekspik lever på öppet stående, grova ädellövträd av framförallt ask och alm. Arten kan hittas i hagmarker, på lövängar eller i alléer. Ett stort hot är igenväxning av halvöppna trädbärande miljöer. Prakttagg, ytterligare en ansvarsart, växer i slutna almlundar och är beroende av död ved.

I Älvgårde finns det gamla hasselrunnor med gott om död ved. Dessa är värdefulla för flera vedlevande arter, som till exempel prydnadsbocken. Hasselbuskar är även viktiga för mykorrhizasvampar knutna till hassel och ek. Vid frihugning och restaurering bör stora hasselbuskar därför sparas.

Det finns flera arter knutna till kalkrik barrskog, främst i norra området. I den nordöstra delen av området har fynd av de rödlistade svamparna kopparspindling och puderspindling gjorts. Dessa spindlingar bildar mykorrhiza med gran i kalkrika ängsgranskogar.

I det mellersta området öster om gården har många hävdgynnade kärlväxter hittats, bland annat korskovall, backklöver och backsmörblomma, varav de två sistnämnda arterna är kalkberoende.

Naturvårdsarter

Begreppet naturvårdsarter är en samlingsterm för arter som är extra skyddsvärda, genom att de indikerar att ett område har höga naturvärden eller i sig själva är av särskild betydelse för biologisk mångfald. Idag omfattar detta begrepp juridiskt skyddade arter, typiska arter, rödlistade arter, ansvarsarter, signalarter och nyckelarter. Typiska arter är arter vars förekomst indikerar så kallad gynnsam bevarandestatus hos aktuell naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv

Insekter

<i>Aderus populneus</i>	aspögonbagge	NT		
<i>Anaglyptus mysticus</i>	prydnadsbock	NT		
<i>Callidium coriaceum</i>	bronsjon		s	
<i>Diplocoelus fagi</i>	enfärgad	NT		P, A, C
	brandsvampbagge			
<i>Laemophloeus monilis</i>	lindplattbagge	VU		P, A
<i>Mycetochara humeralis</i>	mindre svampklobagge	NT		
<i>Poecilnota variolosa</i>	aspraktbagge	NT	s	A, C
<i>Saperda perforata</i>	grön aspvedbock	NT	s	C

Mossor

<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT	s	
<i>Anomodon attenuatus</i>	piskbaronmossa		s	
<i>Antitrichia curtipendula</i>	fällmossa		s	
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa		s	§
<i>Geocalyx graveolens</i>	terpentinmossa		s	
<i>Homalia trichomanoides</i>	trubbfjädermossa		s	
<i>Homalothecium sericeum</i>	guldlockmossa		s	
<i>Hylocomiastrum umbratum</i>	mörk husmossa		s	
<i>Neckera complanata</i>	platt fjädermossa		s	
<i>Neckera pennata</i>	aspfjädermossa	VU	s	A, C

<i>Nowellia curvifolia</i>	långfliksmossa		s	
<i>Orthotrichum urnigerum</i>	filthättemossa	NT		C
<i>Ulota crispa</i>	krushättemossa		s	
<u>Lavar</u>				
<i>Biatoridium monasteriense</i>	klosterlav	VU		
<i>Calicium adpersum</i>	gulpudrad spiklav		s	
<i>Caloplaca lucifuga</i>	skuggorangelav	NT		
<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	brun nållav		s	
<i>Cladonia parasitica</i>	dvärgbägarlav	NT	s	
<i>Cliostomum corrugatum</i>	gul dropplav	NT	s	
<i>Cyphelium inquinans</i>	sotlav		s	
<i>Encoelia furfuracea</i>	läderskål		s	
<i>Gyalecta ulmi</i>	almlav	VU	s	
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	s	
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav		s	
<i>Sclerophora coniophaea</i>	rödbrun blekspik	NT	s	
<i>Sclerophora pallida</i>	gulvit blekspik	VU	s	
<u>Svampar</u>				
<i>Biscogniauxia cinereolilacina</i>	linddyna	VU		C
<i>Cortinarius aureopulverulentus</i>	puderspindling	NT	s	
<i>Cortinarius cupreorufus</i>	kopparspindling	VU	s	
<i>Dichomitus campestris</i>	hasselticka		s	
<i>Haploporus tuberculosus</i>	blekticka	NT	s	
<i>Phellinus chrysoloma</i>	granticka	NT	s	
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT	s	
<i>Phellinus ferruginosus</i>	rostticka		s	
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	NT	s	
<i>Steccherinum robustius</i>	prakttagging	VU	s	A, C
<u>Kärlväxter</u>				
<i>Actaea spicata</i>	svart trolldruva		s	
<i>Blitum bonus-henricus</i>	lungrot	VU		
<i>Cardamine impatiens</i>	lundbräma		s	
<i>Convallaria majalis</i>	liljekonvalj			§
<i>Fumaria vaillantii</i>	blek jordrök	NT		C
<i>Goodyera repens</i>	knärot	NT	s	§
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa		s	
<i>Hyoscyamus niger</i>	bolmört	NT		
<i>Matteuccia struthiopteris</i>	strutbräken		s	
<i>Melampyrum cristatum</i>	korskovall	NT		
<i>Paris quadrifolia</i>	ormbär		s	
<i>Platanthera bifolia</i>	nattviol			§

<i>Primula veris</i>	gullviva		§	
<i>Ranunculus polyanthemos</i>	backsmörblomma	NT		
<i>Thymus serpyllum</i>	backtimjan	NT		
<i>Trifolium montanum</i>	backklöver	NT		
Fåglar				
<i>Asio otus</i>	hornuggla		§	
<i>Columba oenas</i>	skogsduva		§	
<i>Crex crex</i>	kornknarr	NT	§	F, C
<i>Dendrocopos minor</i>	mindre hackspett	NT	§	
<i>Strix aluco</i>	kattuggla		§	

Teckenförklaring:

- F = Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A = Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s = Signalart enligt Skogsstyrelsen (2005)
P = Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter
C = Ansvarsart för länet
§ = Fridlyst

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan (2015):

- CR = Critically endangered Akut hotad
EN = Endangered Starkt hotad
VU = Vulnerable Sårbar
NT = Near threatened Nära hotad
DD = Data deficient Kunskapsbrist

Kulturhistoriska värden

I området finns åtta fornlämningar, varav gränsmärke (Rasbo 745) och lägenhetsbebyggelser i söder (Rasbo 582:1 och 756:1 torp, Rasbo 728 och Rasbo 766 backstuga) och röse (Rasbo 148:1) och stensättningar i norr (Rasbo 147:1 och Rasbo 147:2). Större delen av naturreservatet ligger inom ett riksintresse för kulturmiljövård och de hävdade betesmarkerna och ädellövskogarna bidrar till de kulturhistoriska värdena.

Värden för friluftslivet

Reservatet har höga värden för friluftslivet. Området är lättillgängligt genom att den allmänna vägen går genom området. Det går enkelt att skönja de kulturhistoriska spåren i landskapet och området innehåller många olika naturtyper vilka går att vandra genom.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp: lundmiljöer, trädbevuxna åkerholmar, brynzoner, äldre barrskog och asprika skogar.

Strukturer: flerskiktat luckigt trädsikt, gamla träd, grova och solexponerade träd (främst ek och lind), ädellövträd, död ved, grov hassel, glupar, översilningsmark och fuktdråg.

Växt-, svamp- och djursamhällen: lindskalbaggar, betesgynnade kärlväxter, epifytiska lavar och mossor, vedlevande insekter samt marksvampar

Arter:	<i>Anaglyptus mysticus</i>	prydnadsbock
	<i>Biscogniauxia cinereolilacina</i>	linddyna
	<i>Cortinarius cupreorufus</i>	kopparspindling
	<i>Diplocoelus fagi</i>	enfärgad brandsvampbagge
	<i>Gyalecta ulmi</i>	almlav
	<i>Laemophloeus monilis</i>	lindplattbagge
	<i>Neckera pennata</i>	aspfjädermossa
	<i>Sclerophora pallida</i>	gulvit blekspik

Friluftsliv: naturupplevelse

KÄLLFÖRTECKNING

Publicerade skrifter

- ArtDatabanken. 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Ehnström, B. 2006. Åtgärdsprogram för skalbaggar på skogslind 2006-2011. Naturvårdsverket. Rapport 5552.
- Eriksson, P. 2009: Inventering av cinnoberbagge, aspsplintbock och aspbarkgnagare – Uppsala län och Norrtälje kommun 20074-2008.
- Jonsell, M. & Andersson, K. 2011. Vedlevande skalbaggar på lind. *Entomologisk tidskrift*.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 2015. Ansvarsarter och naturtyper i Uppsala län. Länsstyrelsens meddelandeserie 2015:03.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 2011. Inventering av lind kring Länna 2007. Länsstyrelsens meddelandeserie 2011:6.
- Nitare, J. (red.) 2005. Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Upplandsstiftelsen 6 Länsstyrelsen i Uppsala län 2007. Inventering av lind kring Länna 2007. Länsstyrelsens meddelandeserie 2011:6.
- Upplandsstiftelsen, 2009. Inventering av cinnoberbagge, aspsplintbock och aspbarkgnagare – Uppsala län och Norrtälje kommun 20074-2008.
- Uppsala kommun, Park & Natur 1997. Naturvårdsinventering av Uppsala kommun 1988–1996, Rasbo socken, (objekt RAO 26 och RAO 27).

Opublicerade skrifter

- Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.
- Riksantikvarieämbetet, 1980: Fornlämningsregister – Rasbo socken.
- Skogsstyrelsen Mälardalen. Nyckelbiotopsinventering.

Digitala källor

- ArtDatabanken, Artfakta. <http://www.artdatabanken.se/vaara-tjaenster/artfakta/>
- Riksantikvarieämbetet. 2011. Fornlämningsregister, tillgängligt på <http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>
- Skogsstyrelsen, Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se>.

Kartmaterial

- Lantmäteriets digitala häradsekonomiska karta. Rasbo J112-84-3. Kartlagd 1859–1863.
- Lantmäteriets digitala ekonomiska karta. Rörken J133-11I9d67. Kartlagd 1952.

PLANDEL

Övergripande skötsel

Övergripande skötsel för reservatet är att kulturlandskapet ska stå i centrum. Detta innebär att reservatsområdet i så stor utsträckning som möjligt bör hävdas genom bete. Åkermarken ska hållas öppen så att skogsbrynen fortsatt får god ljusinsläpp. Om det inte är möjligt att beta hela reservatsområdet ska ädellövskogen och skogsbrynen och det öppna strandbetet prioriteras (skötselområde C, D, E och G).

Lövträden, framförallt ädellövträden, ska ges möjlighet att kontinuerligt bli gamla, grova och vidkroniga. Lindarna ska gynnas då det är ett trädslag som många av områdets skyddsvärda arter är knutna till. Målet med skötseln av lindarna är att det kontinuerligt ska finnas gamla lindar samt död lindved i reservatet. Unga lindar ska röjas fram så att de får bättre möjlighet att växa, men om de står i grupper ska ingen gallring ske i själva lindgruppen, utan främst riktas mot andra trädslag som står och trängs med lindarna. Lämpliga unga träd kan nyhamlas i syfte att snabbare få en struktur som liknar gamla träd. Vid bete ska unga lövträd, speciellt lind, skyddas genom till exempel stängsling. För att gynna de arter som är knutna till ihåliga lindar och död lindved ska om möjligt de lindar som visar spår av tidigare hamling restaureringsbeskäras, men endast om en sådan åtgärd anses förlänga trädens livslängd. Vid återhamling ska den kapade veden lämnas intill trädet eller i närheten av någon annan äldre lind. Eftersom lindved murknar snabbt och att flera skyddsvärda arter i området är beroende av en kontinuerlig tillgång på död lindved, är det bra om inte alla träd beskärs samtidigt, utan istället med några års mellanrum.

Beskrivning, bevarandemål och skötselåtgärder

Reservatet har delats upp i 7 skötselområden. För avgränsning av områdena A-G, se skötselområdeskarta, bilaga 4.1. Reservatsområdet är mosaikartat och gränsen mellan olika skötselområden är diffus. Mindre delar av skötselområdena kan avvika väsentligt från skötselområdet i stort.

Skötselområde A: Barrblandskog – 16,8 ha

Beskrivning: En varierad barrskog med inslag av lövträd. I nordost finns en mindre alsumpskog. I området finns flera hållmarker som karaktäriseras av en lite glesare tallblandskog. I övrigt är gran det dominerande trädslaget. I skogen finns det mossor knutna till död ved i slutna barrskog, till exempel vedtrappmossa och grön sköldmossa. En nyckelbiotop är beskriven i den nordöstra delen av området. Det finns några små områden med ung, planterad granskog inom skötselområdet men dessa är så små att de inte delas av i egna skötselområden.

Bevarandemål: En naturskogsliknande barrblandskog med god tillgång till död ved. Det ska finnas en åldersvariation på träden samt inslag av gamla träd.

Skötselåtgärder: Vid behov kan grova tallar på hållpartierna friställas, i övrigt fri utveckling.

Bild 3: Skog på hållmark i skötselområde A.

Skötselområde B: Åkermark – 23,0 ha

Beskrivning: Inägomark, både betesmarker och åkrar med åkerholmar och öppna diken. Områdena omgärdas av lövrika bryn med äldre asp, tall, kjolgranar, gamla spärrgreniga ekar och lindar. Åkrarna har inte blivit plöjda på senare år och främst använts till vallodling. I kantzonen på åkrarna har betesgynnade arter såsom brudbröd, gullviva och rödklint börjat sprida sig inåt. Ett par av de mindre inägorna (B3 och B6) har stått ohävdade en tid och har nu börjat växa igen.

B1: Åker med liten åkerholme i söder. I kantzonerna mot skogen börjar marken neutraliseras och arter som gynnas av näringsfattiga förhållanden sprider sig inåt.

B2: Åker med små åkerholmar.

B3: Åker som inte brukats de senaste åren med högvuxna arter som till exempel älggräs.

B4: Åker med åkerholme och små dammar i väster.

B5: Åker samt betesmarker med små åkerholmar i nordöst och i söder, innehåller fuktstråk och torrbackspartier. Även husgrunder.

B6: Liten åker som börjar växa igen med älggräs och högväxt gräs samt sly av salixarter.

Bevarandemål: Gammalt kulturlandskap med öppna åkrar och ängar. Alternativt öppna betesmarker ifall åkerbruket upphör och bete är möjligt. För att maximera ljusinsläppet till skogsbrynen ska vedartad vegetation inte förekomma på de öppna partierna. Åkerholmarna består av enstaka träd och avgränsade buskar.

Skötselåtgärder: Markägare har rätt att bruka åkrarna. Om åkerbruk inte sker kan områdena istället hävdas i första hand genom årligt bete efter överenskommelse med markägare. Om bete inte är möjligt kan områdena i stället hävdas med slätter.

Skötselområde C: Strandäng - 12,4 ha

Beskrivning: Strandäng som tidigare hävdats, men som numera är under igenväxning. Vegetationen utgörs främst av triviala, konkurrensstarka gräs- och starrarter samt vass. Buskar börjar etablera sig i strandkanten.

Bevarandemål: Hävdad strandäng. Arter knutna till hävdade strandängar ökar i omfattning.

Skötselåtgärder: Området hävdas genom årligt bete eller slätter.

Nyskapande: Sätt upp nytt stängsel.

Restaurering: Røj bort sly och buskar.

Löpande: Kontinuerligt bete om möjlighet finns, i annat fall slätter. Røjning av buskar och sly vid behov.

Skötselområde D: Ädellövbryn och örtrikt bäckdrag – 8,3 ha

Beskrivning: Brynzoner med många äldre ädellövträd såsom grova ekar, lindar och aspar. De flesta områdena är under igenväxning.

D1: Gles ädellövskog med grova ekar, hassel, björk och asp. Ett flertal döda almar finns också i området. Fläckvis växer det täta slånbuskage. Två nyckelbiotoper är utpekade inom området. Ett flertal arter som är knutna till ädellövträd har hittats i området, till exempel gulvit blekspik, prakttagging, linddyna och almlav.

D2: Ett relativt öppet ädellövbryn med flera grova ekar. Området är utpekade som SKS naturvärde.

D3: Ett stort antal stående och liggande döda almar finns inom området efter att de drabbats av almsjuka. Luckorna efter de döda almarna har gett upphov till mycket ungsjuka av alm, ask och lind. En följdfeffekt av de döda almarna är påverkad markflora med näringsgynnade arter som brännässla. Här finns flera arter knutna till lövträd, till exempel lindplattbagge, linddyna, enfärgad brandsvampbagge, mindre svampklobagge och aspögonbagge.

D4: Brynzon och ädellövskog bestående av ek, alm, ask och i söder en blockrik yta med ung och tät växande lind, hassel, asp och gran. Längst i söder sträcker sig ett bäckdråg med riklig förekomst av död ved. Vid bäckdråget har flera naturvårdsarter hittats, till exempel filthättemossa, grön sköldmossa, vedtrappmossa och aspfjädermossa.

Bevarandemål: Det finns gott om gamla grova ädellövträd och grova hasselbuskar samt föryngring av ädellövträd i olika generationer. Död ved förekommer inom området, även grov död ved som är substrat för till exempel linddyna och prakttagging. Det är en flytande övergång från bryn med buskar och lövträd till blandskog.

Skötselåtgärder: Nyskapande: Sätt upp nytt stängsel om möjlighet för skogsbete finns. Skydda ung lind från bete, speciellt grupper av ung lind. Restaurering: Røj fram brynen så att ljusinsläppet blir större. Frihugg vidkroniga ädellövträd, speciellt ek, om behov finns för att förhindra skador i grenverket. Gamla lindar som visar spår av tidigare hamling ska om möjligt restaureringsbeskäras, men endast om en sådan åtgärd anses förlänga trädets livslängd. Unga lindar ska röjas fram så att de får bättre möjlighet att växa, men om de står i grupper ska ingen gallring ske i själva lindgruppen, utan främst riktas mot andra trädslag som står och trängs med lindarna. Lämpliga unga träd kan nyhamlas i syfte att snabbare få en struktur som liknar gamla träd.

I D1 finns en del slånbuskage. Dessa behöver hållas efter så att de inte brer ut sig allt för mycket.

Löpande: Bete om möjligt. Friställning och beskärning av ädellövträd vid behov. Røjning av bryn mot åkrar och betesmarker samt røjning och huggning av gran som kommer upp inom området.

Bild 4: Ädellövskog i skötselområde D4.

Skötselområde E: Yngre barrskog 30,8 ha

Beskrivning: E1: En relativt tät ört- och kalkrik granskog med stort inslag av asp och björk. Trädsiktet består av ung gran och unga lövträd (asp, hassel, björk, lönn och sälk). En stor del av området var avverkat på 70-talet (enligt ortofoto från 1975). Det finns en glup inom området och i närheten av den har några svamparter hittats, till

exempel de rödlistade arterna kopparspindling och puderspindling. Dessa hittas främst i kalkrika barrskogar.

E2: Till stor del består området av talldominerad barrskog. I sydväst finns ett område med tät ungskog där gran och asp dominerar. Området var avverkat på 70-talet (enligt ortofoto från 1975).

E3: Blockig blandskog där trädskiktet utgörs av bland annat gran, tall, asp, björk samt en mindre mängd ek, lind, lönn och rönn. Död ved förekommer i området, men det är ont om grov död ved. Ädellövträden finns främst i brynen mot åker, där hassel också förekommer i buskskiktet. I fältskiktet i brynen växer det bland annat backtimjan, blek jordrök, korskovall, lungrot, nattviol, gullviva och backsmörblomma.

Bevarandemål: Området utvecklas på sikt till en naturskogsliknande barrblandskog. Död ved förekommer rikligt i området.

Skötselåtgärder: Nyskapande: Finns möjlighet för skogsbete ska stängsel sättas upp. Restaurering: Om området betas ska små luckor röjas fram för att underlätta skogsbetet. I annat fall kan det till största delen lämnas för fri utveckling, alternativt kan lämpliga områden brännas för att gynna lövträdsföryngring, (till exempel i E3). I brynmiljöerna längs med åkerkanterna behöver de vidkroniga ädellövträden frihuggas så att andra träd inte växer in i deras kronor, oavsett om bete införs eller inte. Löpande: Kontinuerligt skogsbete samt plockhuggning/luckhuggning alternativt fri utveckling, bortsett från brynmiljöerna, där de vidkroniga ädellövträden ska frihuggas vid behov.

Bild 5: Glup och barrblandskog i skötselområde E1.

Skötselområde F: Ädellövskog med barrinslag – 25,7 ha

Beskrivning: Ädellövskog bestående av bland annat ek, lind och hassel med inslag av asp och barrträd, främst gran. Mindre delar av området domineras av barrträd men eftersom dessa områden är små och ofta har inslag av till exempel hassel och ek får de ingå i skötselområdet. Flera arter som lever på gamla lövträd finns i området, till exempel lunglav, gul dropplav (nästan uteslutande på gammal ek), och klosterlav. I fältskiktet finns flera betesgynnade arter, till exempel korskovall, gullviva, backtimjan och brudbröd. Övriga arter i fältskiktet inkluderar lungrot, bolmört och blek jordrök.

Bevarandemål: Trädklädd betesmark och beteshävdad ädellövskog där träden kan utveckla vida kronor, speciellt i brynzonerna. Ek och lind förekommer rikligt och i olika åldrar. Grov hassel förekommer inom området. I fältskiktet förekommer arter som gynnas av bete. Stående och liggande död ved förekommer.

Skötselåtgärder: Nyskapande: Om möjlighet finns för bete ska stängsel sättas upp. Ung lind ska skyddas från bete, speciellt grupper av ung lind, exempelvis genom stängsling.
Restaurering: Om bete införs ska ekar, askar och lindar friställas så att de kan utveckla vida kronor. I de områden där det växer mycket gran ska granen röjas eller avverkas. Gamla granar och granar med lågt växande kronor kan sparas. Flera mindre grandominerade områden förekommer i området, främst åt nordost. I restaureringsarbetet är det prioriterat att röja fram en trädklädd betesmark i ytorna närmast åkern där ädellövsträden dominerar och i mån av resurser kan granen i de mindre, grandominerade områdena avverkas till förmån för hassel och ädellövträd.

Om bete inte kan införas ska de befintliga grova ädellövträden som annars riskerar att dö i förtid friställas. Större insatser bör göras i brynmiljöerna där det finns ett flertal trängda vidkroniga ekar och lindar och där markfloran gynnas av större ljusinsläpp. För övrigt bör uthuggningar vara begränsade eftersom avsaknad av bete i kombination med avverkning eller röjning kan leda till slytillväxt och hög fältvegetation. Om hassel sparas vid huggningar kan den, till viss del, skugga ut oönskat slyuppslag samtidigt som den inte skadar de fräställda trädens kronor.

Gamla lindar som visar spår av tidigare hamling ska om möjligt restaureringsbeskäras, men bara om en sådan åtgärd anses förlänga trädens livslängd. Unga lindar ska röjas fram så att de får bättre möjlighet att växa, men om de står i grupper ska ingen gallring ske i själva lindgruppen, utan främst riktas mot andra trädslag som står och trängs med lindarna. Lämpliga unga träd kan nyhamlas i syfte att snabbare få en struktur som liknar gamla träd.

Löpande: Området ska om möjligt betas kontinuerligt. Ekar, askar och lindar ska friställas vid behov.

Skötselområde G: Arronderingsmark – 0,8 ha

Beskrivning: Planterad granskog, ca 40 år gammal.

Bevarandemål: Området ska på sikt utvecklas till hassellund med inslag av ädellöv.

Skötselåtgärder: Restaurering: Avverkning av den planterade granskogen. Där hassel eller lövträd förekommer ska detta sparas.

Löpande: Området ska om möjligt betas tillsammans med intilliggande mark.

Anordningar för friluftslivet

Se bilaga 4.2 för friluftsanordningarnas/-anläggningarnas läge.

Beskrivning: Området är ett varierat kulturlandskap innehållandes många synliga spår av hur tidigare människor brukat markerna. Inga anordningar och anläggningar finns ännu för friluftslivet, men området ligger lättillgängligt till då en bilväg går genom större delen av reservatet. Det ligger även relativt nära Uppsala, på mindre än en halvtimme kan man med bil köra ut till reservatet.

Bevarandemål: Lättillgänglig information om naturreservatet finns i området och denna bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket. Reservatet stimulerar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv. I området finns stigar som underlättar möjligheten att uppleva naturreservatet. Områdets friluftsanläggningar är i gott skick. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Anordna parkeringsplats och sätt upp P-skylt, enligt karta, bilaga 4.2.
- Anordna en markerad stig öster om landsvägen i område F.
- Anordna en utsiktsplats med till exempel sittbänkar och bord på kullen i A1 samt en stig till utsiktsplatsen, se karta, bilaga 4.2.
- Röj en rågång. Markera reservatets gräns med färg på träd samt med hörnstolpar.
- Sätt upp informationsskyltar enligt karta, bilaga 4.2 samt vid parkeringsplatsen,

Löpande:

- Städad och välhållen parkering.
- Underhåll av stigar.
- Röjning av rågången. Förstärk målning på träd och underhåll av hörnstolpar.
- Byt ut skyltar vid behov.
- Tillsyn av anordningar.

Upplysningar

Vägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar

Befintliga körvägar (inklusive vägdiken), stigar och ledningar inom reservatet får underhållas. Nödvändiga röjningar i anslutning till dessa får utföras.

Stängsel och staket

Stängsel får sättas upp i de skötselområden som ska betas. Stängslen ska förses med genomgångar där så behövs, till exempel där stigar går genom betesområdet.

Rensning av diken

Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken.

Jakt och fiske

Jakt får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning.

Fornlämningar

Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen (SFS 1988:950). För åtgärder som rör fornlämningar krävs samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöansvariga.

Kulturlämningar

Åtgärder som rör kulturlämningar ska ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöansvariga.

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i naturreservatet Älvgårde som regionalt i länet. De ekonomiska resurserna utgör en begränsande faktor för verksamheten, vilket innebär att Länsstyrelsen måste prioritera mellan åtgärder i länets alla reservat. Den slutliga prioriteringen och tidsplaneringen på länsnivå genomförs av Länsstyrelsen.

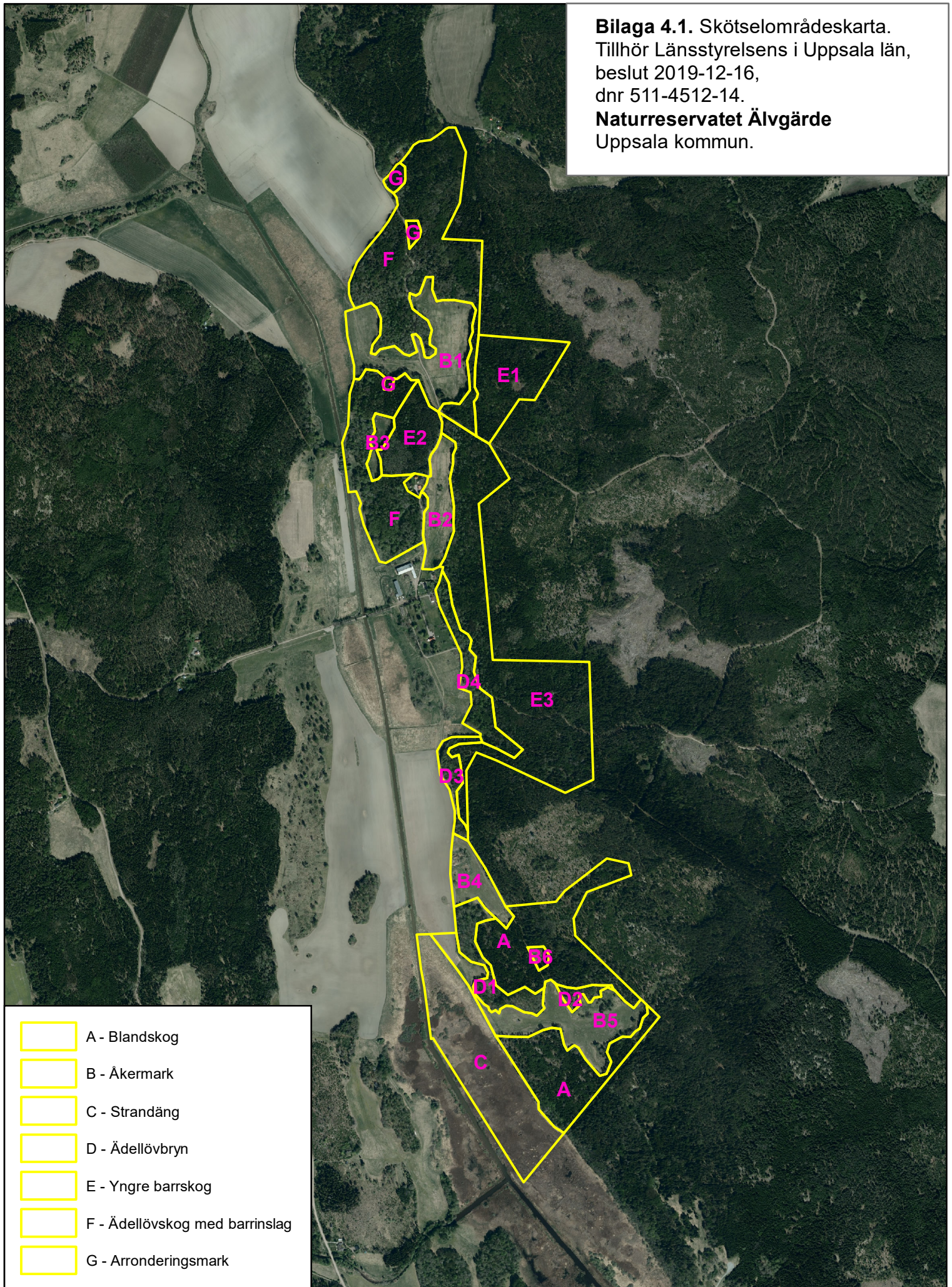
Skötselåtgärd	Prio	Kommentar	Skötselomr.	Finansiering
Uppsättning av stängsel	1		Alla	Skötselanslag
Bete	1	Årligen	Alla	Skötselanslag / jordbruksstöd
Friställning av tallar	2	Vid behov	A	Skötselanslag
Slätter	1	Årligen om området inte betas	C	Skötselanslag / jordbruksstöd
Röjning av buskar och sly	1	Vid behov	C, D, F	Skötselanslag
Friställning av ädellövträd	1	Vid behov	D, E, F	Skötselanslag
Restaureringshamling och återhamling	2	Vid behov för lindar som visar spår av hamling	D, F	Skötselanslag
Nyhamling	2	Lämpliga unga lindar	D, F	Skötselanslag
Avverka, fälla eller ringbarka barrträd	2		F, G	Skötselanslag
Naturvårdsbränning	2	Om praktiskt möjligt	E	Skötselanslag
Anordna parkeringsplats	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Sätta upp informationsskyltar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Anordna stigar	2		Friluftsliv	Skötselanslag
Anordna rastplats med bänkar	2		Friluftsliv	Skötselanslag
Gränsmarkering	1	Inom ett år	Friluftsliv	Skötselanslag
Underhåll av parkering, gräns, informationsskyltar, stig och eventuella anordningar	1		Friluftsliv	Skötselanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Skötselanslag
Uppföljning av bevarandemål	1	Enligt uppföljningsplan	Alla	Skötselanslag

BILAGOR

4.1. Skötselområdeskarta

4.2. Karta över friluftsanordningar

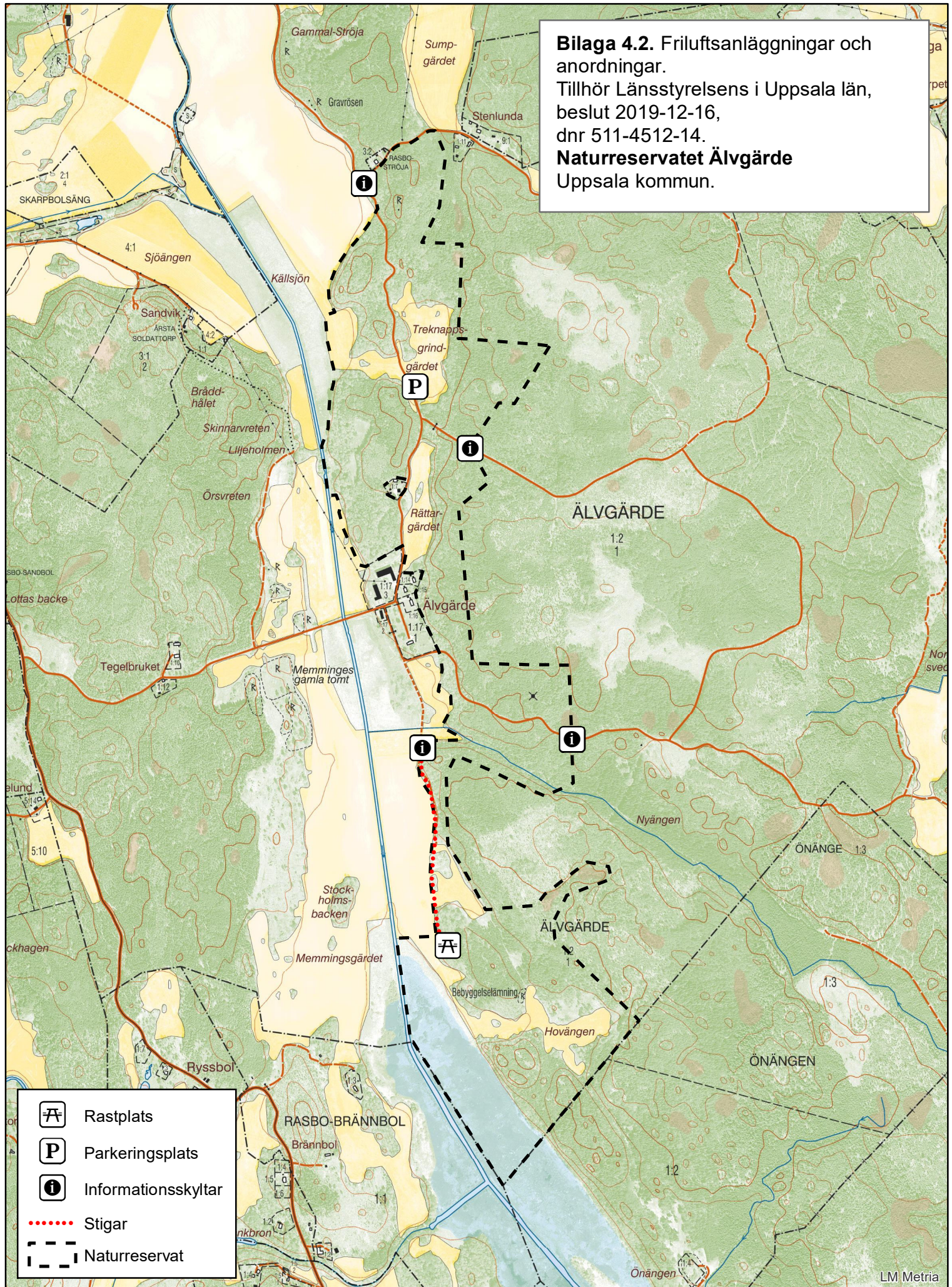
Bilaga 4.1. Skötselområdeskarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län,
beslut 2019-12-16,
dnr 511-4512-14.
Naturreseptatet Älvgärde
Uppsala kommun.

Bilaga 4.2. Friluftsanläggningar och anordningar.

Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län, beslut 2019-12-16, dnr 511-4512-14.

Naturreseptatet Älvgärde
Uppsala kommun.

Bilaga 5

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du **skriftligen** överklaga beslutet hos Regeringen. **Observera att du ska skicka eller lämna överklagandet till Länsstyrelsen i Uppsala län, 751 86 Uppsala. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till uppsala@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att Länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till Regeringen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag beslutet senast tillkännagavs**. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be om att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Regeringen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Ditt överklagande ska innehålla:

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter, om du inte tidigare lämnat dem:

- personnummer
- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din uppfattning, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud för att sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Ytterligare upplysningar

Behöver du veta mer om hur du ska göra, går det bra att ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-22 33 000. **Fråga efter den som varit föredragande i beslutet.**